

כהן גדול פרק שביעי נזיר

נג.

עין משפט ג'ר מצוה

מד א מיי פ"ז מהל'
מירות הלכה ב ופ"ג
מהל' ביאת מקדש ה' יג
ד ופ"ז מהל' קרבן פסח
הלכה ב סג עין ל קס
רד ולחין סד
מה ב מיי פ"ז מהל'
מירות הלכה ב ופ"ז
מהלכות קרבן פסח שס
ופ"ג מהל' ביאת מקדש
שס ופ"ג מהל' טומאת מת
הלכה ג סג שס ועשין
ללא:
מו ג מיי פ"ז מהלכות
מירות ה' ופ"ג
מהלכות טומאת מת הלכה
ב:
מו ד מיי פ"ז מהלכות
מירות הלכה ו:

נוסחת הרבי"ן

[א] לעיל לא נזכרה אלא לזכר
בנינו ולזכר מנינו דהיינו
נמי שדרה וגולגולת דכי
הרדי אינו שואף כן רובע
עצמות ה' אית כהו רובע
עצמות היינו לכו עמאיש
למי' דליה כה רוב מנינו או
לא השדרה והגולגולת ה' קד:
[ב] דליה אהר כה רובע
עצמות ה' אית אמינה לריע
גמירי לה רובע א' כ' ג' ו
עמאיש: [ד] לל לא אלא און
מטמא: [ה] לענין טומאה
וקדשים: [ו] עד מהא טולה
לאלת מהן: [ז] ואלת דגרסי
מפי שמעיה אמרו מפי מני
וכריה ומלתי ה' קד: [ח] און
מיר מגלה: טן קטניה:
[י] התמככת עליו וקמ"ל
דקתקן שס יו לא אכן על
כתיבו מהאלת על גבי המט
פף על פי שגניו אכניס
מפושטתו מוטמא דקתקן
כעצמותיו מוטמא על
דקתקן כל המטלטלין כו':

פי' הרא"ש

ת"ש שמאי אומר אפי'
עצב א' מן השדרה או מן
הגולגולת מכלל דרבנן
דפליגי עליה אית להו
דרובע עצמות הבא מהם
טמא דאי לא הכי קא
מפלות לפלונייהו טובא:
ומניי שמאי אבאי
דמתמירי שכל דבעל לעולם
אימא לך חזי קב: תימא
הכי בעי למפשט לתגלחת
גולגולת מהאי שמאי
דמתמירי לענין טומאת אהל.
דבדחן יתיבה מגיל דרמי בר
חמא שדרה וגולגולת
חמירי מרוב בנינו ורוב
מנינו שדרה וגולגולת
איבי' גדולים הם ואפשר
שיש בהם כ"כ עצמות כמו
רוב בנינו או רוב מנינו.
ונראה דבעיא דרמי בר
חמא תליא בהך דמכביעי
לן לעיל אי שדרה וגולגולת
תן או שדרה או גולגולת תן
דשיטא איהו לגילוי דרמי בר
חמא אי שדרה וגולגולת תן
דבעי חזי קב דהא לא
חמירי ונן שדרה או
גולגולת ונן שפיטא ליה
דעל רובע מהם מגלה כיון
דחמירי ונן גולגולת קא
מיבעיא דרמי בר חמא
שדרה או גולגולת תן ונזיר
מגלה על רובע כיון
דחמירי. או דלמא שדרה
וגולגולת תן חמירי
ובעי' חזי קב והשתא
מייח' שפיר ממתניתין
דהאלות דמשמאי מטמא
בעצב א' מן השדרה או מן
הגולגולת. מכלל דרבנן
עצמות חזי

ה' אפי' שזרין ומפורקין צבית למימר אס יש זהן רובע עצמות לזויר
מגלה עליהן ומיפשוט דמדקמני צמתני' השדרה והגולגולת שלמים
ומסתמא אית זהון רובע עצמות מכלל דעל עצמות שזרין ומפורקין
שיש זהו רובע וצאו (השדרה) משדרה וגולגולת לא מגלה ופריך וה' א
הוא דלמיר פירוש רבא לא נזכרה
אלא לשדרה וגולגולת שאין זהן רובע
עצמות אלמא דרבא גופיה קצירא
ליה דאיכא שדרה וגולגולת לית
זהון רובע עצמות ולעולם אית
לך דלפי' על רובע עצמות הצא מן
השדרה והגולגולת נזיר מגלה ומתני'
דקמני שדרה וגולגולת דמשמע שלמים
אינטיקין לאשמועינן דאפילו אין זהן
רובע נזיר מגלה ולא איתפרש היכא
איתמר דרבא ויש ספרים דגרסי לעיל
(ד' ג.) אמר רבא לא נזכרה אלא
לשדרה וגולגולת שאין זהן רובע
עצמות מנה סוגיא דהכא [ולעיל
פירשתי' דאי אפשר לקיים אותה
גירסא: בתר דשמעיה מר"ע. כן
כמוז בכל הספרים ולא איתפרש
מהר"ל וגמגום וזו לא מסתפינא
מרבנותא הוה אמינא שיס חסרון
דספרים וגרסין מקמי פירכא
דקאמר' רבא לא נזכרה אמר מר
עוקבא הכא שדרה וגולגולת שאין
זהן רובע עסקין פירוש מר עוקבא
צא לדחות התשובה שהצא רבא
מחמת שהיה סבור רבא דסתם
שדרה וגולגולת יש זהן רובע
ודחי לה מר עוקבא דמייירי שדרה
וגולגולת שאין זהן רובע ופריך

הש"ס ורבא ל' ה' אפי' שדרה וגולגולת שאלו רובע
והאמר רבא לא נזכרה וכו' ומשני צתר דשמעיה מנר עוקבא להווא
שינויא דשני מר עוקבא הכא דמוקי לה שדרה וגולגולת שאין
זהן רובע וכו' ה' אפי' גונא הגיה רש"י צוזכרם צפרק שני (ד' קא):
שהיה כמוז צספרים [הקושיא] וחסר הסוגיא מן הספרים והגיה
רש"י [המירין]: גבי שמעתין דקידוש ידים והכי נמי בשמעתין שיס
הקושיא צלל המירין יש להגיה המירין ועלמא נמי אשכחנא
שהיה רבא צימי מר עוקבא ע"כ לשון מהרש"פ. והרצ רבי יעקב
מקינן דחק לייש צספרים צתר [דשמעיה מרצי עקיבא]
וה"פ [א] דה"א רבא לא נזכרה כו' כלומר רש"י חמירי ארעמייה
דרבא לאיתויי ומתני' וה' אפי' הוא דמוקי לה שדרה וגולגולת
שאין זה רובע עצמות ומשני צתר דשמעיה [מרצי עקיבא] רבא לא
אמר על מתני' אלא על משנה דהאלות (פ"ג מ"ו) דקחשיד רובע
גורביעית הצא משני מתים ושדרה וגולגולת משני מתים ועלה
אינטיקין ליה לשנויי הכי [צאלן] מקמי דשמעיה [מר' עקיבא] צצירא
ליה שדרה וגולגולת שלא יהא זהן רובע עצמות ומשום הכי הוה
מייח' צא ומתני' שפיר דכתיב לא שמעיה [מר'ע]: [ת"ש שמאי]
אומר אפי' עצב אחד משדרה או מגולגולת. ומדלצ צעי שמאי אלא
עצם משדרה מכלל דרבנן דפליגי עליה כגו להו צשיעור דרובע עצמות

הצא מן השדרה דקתני צצירא דרובע מטמא צצאל כי צא מעיקר הגוייה וכי צא רובע מן השדרה אפי' מגלה עליה הנזיר⁵ דליין סצרא
לומר דפליגי כולי האי דלרבנן ליבעי חזי קב ולשמאי כגו צעטס אחד ודחי שאפי' דמחמיר אצל רבנן [חזין] קב עצמות צעו אף
משדרה: וליפשוט מיינה לחדק גיבא דלרבנן צעין חזי קב דממשמאי דמתמיר לא צעי אלא עצם אחד מכלל דרבנן שיעורא [ד] דצית הלל
צעו דהיינו חזי קב דאי לא צעו אלא רובע קב הוה להו לפרושי חומרייהו כמו שפירש שמאי חומרייהו דחי דילמא לא פליגי אלא צעטס אחד
דלא מטמא צצאל לרבנן אצל רובע מטמא ולא חשו לפרושי מילתיהיו: **זקנין** הראשונים מקצתן היו אומרים חזי קב עצמות וחזי אונ
דמ צב. שאם האהיל עליהם טמא [ה] לתרומה ולקדשים ופליגי אמנתיהן דמסקת האלות: ומקלתם היו אומרים חזי קב עצמות וחזי אונ
עצמות לכל. אף לזויר ופליגי אמנתיהן [דהכא]: **ב'רת** דין שלאחריהם אמרו חזי קב עצמות וחזי אונ דמ צב. אף לזויר דמתנן דמתני'
רובע עצמות ורביעית דם לתרומה ולקדשים והמהליל עליהם טמא דמתנן דמתני' דמסקת האלות (פ"ג מ"א ו"ב) אצל לא לזויר ועושה
פסח והכי גמירי להו וסצרי להו כמתניתין דליין הנזיר מגלה עליו כלל וסצרו נמי כמתניתין דהאלות דתנן התם דמטמא צצאל צעלמא
לתרומה וקדשים כי צ"ד אחרון סצרי כמנא דמתניתין וכתנא דהאלות [ו] י"מ הכרעה שליטת. היינו תלמידים צצ"ד אחרון היו תלמידים
לוקנים הראשונים ופריך וה' אפי' הכרעה שליטת מברעת [ו] צתרא ומדמתני' דהכא ומתני' דהתם דהאלות צצ"ד אחרון קצירא מכלל
דהכי הילכתא ומשום דהוה להו מוכריע [ה] וה' אפי' אין דעת שליטת מברעת שדעת שליטת טעם צפני עצמו הוא כי הראשונים לא גילו
דעתם שיהא ראוי לחלק בין נזיר ועושה פסח לתרומה וקדשים ומשני אמר רבי יעקב צר אידי מפי שמעיה אמרו מפי חגי זכריה
ומלאכי ועל כן סצרי צ"ד של אחרונים לסמוך על שמועתם ולקצוה הלכה כמותם: **ע"א** אלו דרישא צמעושי עצב בשעורה. וצ"ע
דצהדיא קתני על עצם כשעורה על מגעו ועל משאול דמשמע אצל על האילו לא י"ל מני והדר מפרש: ועל אלו דסיפא למעושי אכן הסככות.
אכן המיסק על הארץ ויש שני אצנים או ג' יוצאין מן הגדר וטומאה תחת אחת מהן ועצר תחת אחת מהן ואינו יודע אם האהיל
על הטומאה וקלת קשה דהא תנא ליה סיפא אצל סככות ופרעות אין מגלה וז"ל דה"ג תני והדר מפרש כמו עצם כשעורה. מהרש"פ:

מטמו שדרה או בגולגולת אלמא חמירי: ליפשוט מיינה טעמא דשמאי דמתמירי ה' רבנן עד דאיכא קב עצמות. כלומר ה' רבנן בעו שדרה וגולגולת לענין טומאה ולתגלחת נזיר [ואיכ] נמי בעי חזי קב: חזי קב עצמות
וחזי לוג דם לכל. פי' לכל דבר בעי' שיעור גדול אף לתרומה וקדשים. ופחות משיעור זה אינו מטמא באהל המת ופליגי אמתי' דהאלות. ומקלתן היו אומרים רובע עצמות ורביעית דם לכל ואף הנזיר מגלה על האהל
ופליגי אמתי' דהכא: מכדי אין הכרעה שלישית מברעת. פי' דבידי של אחריהן פי' למ"ש במתני':

וה' אפי' רבא הוה דלמיר. לעיל (ד' ג.) ה' אפי' דקתני [ה] מן המת לא נזכרה
אלא לרוב בנינו או לרוב מנינו אפי' שאין זהן רובע עצמות ואפי'
שאין עליו צצר שהנזיר מגלה עליו וה"ה לשדרה וגולגולת שאין זהן
רובע עצמות דהא חשיבי כי הדדי. אלמא [כ"ש] דקצירא ליה לרבא
היכא דאיכא רובע עצמות משדרה
וגולגולת לזויר מגלה עליה: אין הכי
נמי דמעיקרא קצירא ליה לרובע
עצמות גמירי אלא צתר דשמעיה
מר"ע דלמיר השדרה והגולגולת ולא
אמר זה רובע עצמות [ו] דהוה אמינא
לרבי עקיבא דלע"ג דמשני מתים
צאים אית צהו טומאה ולרבנן עד
דלחי ממת א' ומדלא מני הכי ש"מ
דלכילוי עלמא חזי קב עצמות צעין
בין צצאר עצמות בין צצרו בנינו
רוב וצצאר בנינו בין צצרה וגולגולת:
ס"ש שמאי אומר. רובע עצמות
שאמרנו אפי' צומן צצא מענטס אחד
או משדרה או מגולגולת. אלמא
דצרוצב כגו והוא שיהא [ג] משדרה
וגולגולת: אמר רבי אליעזר וקניס
הראשונים מקלתן היו אומרים חזי
קב עצמות וחזי לוג דם לכל. מטמא
צצאל בין לתרומה וקדשים בין לזויר
ועושה פסח: רובע ורביעית דם לא
לל. וזמטמא כלומר אפי' א' מכולס
אינו מטמא: ומקלתן היו אומרים
אף רובע עצמות ורביעית דם.
מטמאים את הכל: וצ"ד של אחריהן
אומרים חזי קב וכו'. אצל רובע
עצמות ורביעית דם לענין [ה] אהילת
תרומה וקדשים ומטמאין צצאל אצל
לא ליטמור ימי נזיר ועושה פסח לנמא שלל לעשות דמקום כרת לא
העמידו צצריהם: מכדי אין הכרעה שלישית מברעת. מכדי כל
הכרעה שהיא צמקלת כצדכי זה ומקלת כצדכי זה אינה הכרעה עד
שתהא כולה [ו] כצדכי א' מהן דהכרעה לשון שיקול ששוקל דברי שנים
יותר מאחד ומה ראה ר' אליעזר לומר כך צ"ד של אחריהן כך היו
אומרים: אמר ר' יעקב צר אידי. לומר שעיניק הוא שהוא מפי
שמעיה ואצטלוין. ואית דלמירי שאמרנו מפי חגי זכריה ומלאכי [ו]:
על אלו דרישא למעושי עצם כשעורה. שאין הנזיר מגלה על האילו
דלקח דעתן אמינא הואיל ואיתא צצומאה לענין מגע לטמא נמי
צצאל קא משמע לן דלא וצ"ע דדרת מן להו צצדייא צצופא לא
ליה הוה אמינא דלפי' על מגעו ועל משאול לא יהא [ה] מגלה: למעושי
אכן הסככות. אכן מסמא וזו היא אכן שמוטלת על גבי המת צצרי' וצב
עליה אפי' שמשמאמרו אינו מגלה עליה. אכן [מ] מסמא אכן שומא
ולישנא דקרא נקט דכתיב ושומת על פוס גוצא (צדנא [ו] תכיד. לשון
אחר אכן הסככות אכן המסככת [ו] על הקציר דרבי"ל) כל המטלטלין
מציאין את הטומאה צצויי המרצע חוץ מכלי גללים וכלי אצנים וכלי צדמה:

הגהות הרמב"ן
[א] גב' (צתר דשמעיה
מר"ע) תלמי' וצ"ד אצטע
[ב] שם (עד דלמיר
חזי קב עצמות) תלמי' נ"ב
טעור:
הגהות מהר"ב
רנשבורג
[א] תורה' צתר וכו' ה"פ
דלמיר כ"ל: [ב] בא"ד
דקחשיד רובע עצמות הצא
כ"ל: [ג] ד"ה ת"ש וכו'
אף משדרה ופריך ליפשוט
כ"ל: [ד] בא"ד מכלל
לרבנן שיעורא דצ"ה.
מיתב דצ"ה נמתק דצ"ה.
רבה. א"מ: [ה] ד"ה וקניס
וכי' שסם האהיל עליהם
טמא בין לזויר בין לתרומה
כ"ל: [ו] ד"ה בית דין וכו'
ובמא דהאלות. י"ב כון
שיין ד"ה וה' אפי' דעת
שליטת וכו' דהאמר לקמן:
[ז] בא"ד ו"מ וכו' הכרעה
שליטת שישית מברעת. מיתב
מברעת נמתק: [ח] בא"ד
ומשום דהוה להו מוכריע
כ"ל ה"ס: ומכלל דאמר
שיין לעיל צצר ומתא
דהאלות כמור לעיל:

הגהות הרמב"ן
1. י"ל צהן. 2. י"ל אצטע.
3. צב"ה שהיה כמוז
צספרים המירין וחסר
הסוגיא מן הספרים והגיה
רש"י הקושיא ולגירסא זו
י"ל וחסר הקושיא צמקוס
חקר הסוגיא. 4. י"ל
דמפרש צבס' שצת צפרק אמר ר' עקיבא (ד' ק' פ' צ): שאם הנזיר יושב
עליה אפי' שמשמאמרו אינו מגלה עליה. אכן [מ] מסמא אכן שומא
ולישנא דקרא נקט דכתיב ושומת על פוס גוצא (צדנא [ו] תכיד. לשון
אחר אכן הסככות אכן המסככת [ו] על הקציר דרבי"ל) כל המטלטלין
מציאין את הטומאה צצויי המרצע חוץ מכלי גללים וכלי אצנים וכלי צדמה:
חזי

הצא מן השדרה דקתני צצירא דרובע מטמא צצאל כי צא מעיקר הגוייה וכי צא רובע מן השדרה אפי' מגלה עליה הנזיר⁵ דליין סצרא
לומר דפליגי כולי האי דלרבנן ליבעי חזי קב ולשמאי כגו צעטס אחד ודחי שאפי' דמחמיר אצל רבנן [חזין] קב עצמות צעו אף
משדרה: וליפשוט מיינה לחדק גיבא דלרבנן צעין חזי קב דממשמאי דמתמיר לא צעי אלא עצם אחד מכלל דרבנן שיעורא [ד] דצית הלל
צעו דהיינו חזי קב דאי לא צעו אלא רובע קב הוה להו לפרושי חומרייהו כמו שפירש שמאי חומרייהו דחי דילמא לא פליגי אלא צעטס אחד
דלא מטמא צצאל לרבנן אצל רובע מטמא ולא חשו לפרושי מילתיהיו: **זקנין** הראשונים מקצתן היו אומרים חזי קב עצמות וחזי אונ
דמ צב. שאם האהיל עליהם טמא [ה] לתרומה ולקדשים ופליגי אמנתיהן דמסקת האלות: ומקלתם היו אומרים חזי קב עצמות וחזי אונ
עצמות לכל. אף לזויר ופליגי אמנתיהן [דהכא]: **ב'רת** דין שלאחריהם אמרו חזי קב עצמות וחזי אונ דמ צב. אף לזויר דמתנן דמתני'
רובע עצמות ורביעית דם לתרומה ולקדשים והמהליל עליהם טמא דמתנן דמתני' דמסקת האלות (פ"ג מ"א ו"ב) אצל לא לזויר ועושה
פסח והכי גמירי להו וסצרי להו כמתניתין דליין הנזיר מגלה עליו כלל וסצרו נמי כמתניתין דהאלות דתנן התם דמטמא צצאל צעלמא
לתרומה וקדשים כי צ"ד אחרון סצרי כמנא דמתניתין וכתנא דהאלות [ו] י"מ הכרעה שליטת. היינו תלמידים צצ"ד אחרון היו תלמידים
לוקנים הראשונים ופריך וה' אפי' הכרעה שליטת מברעת [ו] צתרא ומדמתני' דהכא ומתני' דהתם דהאלות צצ"ד אחרון קצירא מכלל
דהכי הילכתא ומשום דהוה להו מוכריע [ה] וה' אפי' אין דעת שליטת מברעת שדעת שליטת טעם צפני עצמו הוא כי הראשונים לא גילו
דעתם שיהא ראוי לחלק בין נזיר ועושה פסח לתרומה וקדשים ומשני אמר רבי יעקב צר אידי מפי שמעיה אמרו מפי חגי זכריה
ומלאכי ועל כן סצרי צ"ד של אחרונים לסמוך על שמועתם ולקצוה הלכה כמותם: **ע"א** אלו דרישא צמעושי עצב בשעורה. וצ"ע
דצהדיא קתני על עצם כשעורה על מגעו ועל משאול דמשמע אצל על האילו לא י"ל מני והדר מפרש: ועל אלו דסיפא למעושי אכן הסככות.
אכן המיסק על הארץ ויש שני אצנים או ג' יוצאין מן הגדר וטומאה תחת אחת מהן ועצר תחת אחת מהן ואינו יודע אם האהיל
על הטומאה וקלת קשה דהא תנא ליה סיפא אצל סככות ופרעות אין מגלה וז"ל דה"ג תני והדר מפרש כמו עצם כשעורה. מהרש"פ:

מטמו שדרה או בגולגולת אלמא חמירי: ליפשוט מיינה טעמא דשמאי דמתמירי ה' רבנן עד דאיכא קב עצמות. כלומר ה' רבנן בעו שדרה וגולגולת לענין טומאה ולתגלחת נזיר [ואיכ] נמי בעי חזי קב: חזי קב עצמות
וחזי לוג דם לכל. פי' לכל דבר בעי' שיעור גדול אף לתרומה וקדשים. ופחות משיעור זה אינו מטמא באהל המת ופליגי אמתי' דהאלות. ומקלתן היו אומרים רובע עצמות ורביעית דם לכל ואף הנזיר מגלה על האהל
ופליגי אמתי' דהכא: מכדי אין הכרעה שלישית מברעת. פי' דבידי של אחריהן פי' למ"ש במתני':

[א] אולי י"ל לתגלת מיר מהאי מתני' דמייירי צצומאה אהל לענין טומאה וקדשים ועוד תימא.